

НАРОД

»Народ« излази свакога дана по подне.
Штампарња се налази у улици Коломбо број 6.
Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Рукописи се не враћају.
Огласи и белешке наплаћују се по погодби.
Редакција је у улици Коломбо број 6.

СТАЊЕ У АУСТРИЈИ

РАЗГОВОР СА ДР. М. ТОПАЛОВИЋЕМ

Ми смо се користили са њењем у Солуну г. др. Живка Топаловића, који се скоро вратио из поштва, да од њега сазнамо по нешто, што се бити од интереса за наше читаоце. Г. Топаловић је ту скоро држао на Крфу јавно предавање о животу српских ратних заробљеника, које је учинило врло дубок утисак и на перодичне факторе и на широку јавност, не само нашу, него и страну. Предавање је, иницијативом из иностранства, већ преведено на француски, енглески и италијански језик.
— Ја сам, рекао нам је г. Топаловић, овде по пословима одељења за заробљенике и интерниране, које је део Министарства финансија. Ова установа је наше централно државно тело, које се стара да издејствује што пунију правну заштиту и обезбеди што већу материјалну помоћ нашим заробљеним и интернираним грађанима у Немачкој, Аустроугарској, Бугарској, па нажалост и у Турској. И како ми у току овога рата са Турцима борби нисмо имали, одвучено је у Турску неколико хиљада наших заробљеника, и налазе се у веома ужаснијем стању на ратовима по Малој Азији.
— Да ли ово заробљеничко одељење у својој раду има успеха?
— Да, осетног и великог успеха. Оно је издејствовало кредитне помагаче заробље-

них и интернираних, који премашују цео буџет свакога другог цивилног министарства. Без помоћи у животним памирницама, која се из ових кредита набавља и шаље у централне државе, био би апсолутно немогућан физички опстанак наших заробљених и интернираних. Један такав важан успех јесте закључење споразума између Србије и Аустроугарске о размени здравих заробљеника. По томе уговору, који је од наше владе већ ратификован, биће велики број наших војника ослобођен беде и понижења ропства, а старало се да се учини што се може за заштиту оних, што остају и да се ослобођавање цивилних од интернирања. Ја се надам, да је и аустроугарска влада до сада овај уговор ратификовала.
— Наилазе ли установе, које се брину за наше заробљенике и интерниране, на тешкоће у раду?
— Да. Тешкоће су у ратним приликама у свима земљама. Старије о заробљеницима у свакој земљи данас је постало преко нужно. Виђете разумети, да је врло тешко остварити начела човекољубља, кад се њима на супрот истакне ратна нужност. Али се са овим тешкоћама ипак да изаћи на крај, само ако не постоји зла воља према заробљеницима. Кад нема мржње према слабим и безоружаним, када се има

добра воља, да се у границама могућности добро учини, онда се ипак да остварити много што шта корисног и благотворног. Тако на пример, до данас није било могуће ништа учинити за наше заробљене и интерниране у Бугарској, и поред енергичног настојавања не само нашег већ и међународнога Црвенога Крста. Чак се узајамно ни ратни инвалиди не измењују. Ова се измења врши апсолутно међу свима зарађеним државама, изузев Србије и Бугарске. Крива је зато зла воља бугарске владе, која одбија сваки споразум о заштити српских заробљеника. Овим одрицањем од вршења међународних дужности бугарска влада не само срамоти себе, већ чини велику штету своме сопственом народу. Она се на тај начин одриче дужности да води рачуна о својим сопственим војницима у ропству.
— Мислите ли, да ће зла воља с једне изазвати злу вољу с друге стране.
— Ја немам утисак, да код наших управних кругова постоји зла воља према непријатељским ратним заробљеницима. Ми нисмо данас у положају, да би наша влада могла и смела помагати међународни систем зलोвете према заробљеницима. Наш је важан национални интерес, да међународно право добије што ширу применљивост, и најмање ми смо и можемо ићи на руку његовом гажењу. Али и код нас постоји оно, што се зове

ратном прошлосту. Рад на заштити наших заробљеника у централним државама биће јаче олакшан, ако смо ми готови, да у границама стварне могућности учинимо све што се може за штедњу непријатељских заробљеника. Верујем, да ће се овом увиђавношћу руководити и сви наши међународни кругови.
— Да ли су економске прилике у Аустроугарској, од којих зависи и судбина наших заробљеника, збиља онако очајне, као што се описује, и да ли услед догађаја на Истоку оне нису поправљене?
— Не само, да нису извршени насиљем на Истоку опште економске прилике у Аустрији поправљене, него су још погоршане. Мир на Истоку по свима својим резултатима доноси сваки дан нова разочарења освајачима, као што је то и сасвим природно код једног мира, који је груб хајдучки диктат. Данас је Аустроугарској теже, да домакне од жетве до жетве, него што је то икад било. Порција хлеба сведена је на 150 грама дневно. Ово смањење изазвало је тешке унутрашње сукобе. У Пешти је већ дошло до великог проливања крви и завладала је најтежа запетост између владе и радничких организација.
У Бечу и по унутрашњости Аустрије такође су избили велики штрајкови. Њима руководе савети радничких делегата, са којима је влада принуђена да преговара. Привредне бор-

бе, као што то и морално добијају све више политички карактер. Борба за хлеб све је јаснија борба за мир. Мир и хлеб се једно од другога више не раздвајају. Ја придајем велики значај у сламању освајачке воље немачког империјализма.
ПАЖЊА ПАРИЖАНА
—
Париз. — Четврта комисија париског општинског одбора донела је одлуку да се Авени д' Антен прозове »Авени Виктор Емануел III.«
Друге велике улице добиће имена Алберта I Борфа V и Петра Српскога.
ЗА МИР НАРОДА
—
Париз. — Социјалистички посланик Лебе, коме је поверена дужност од стране комисије за спољне послове да поднесе један извештај о лиги народа, доноси у »Пти Паризиену« преглед својих закључака.
Истиче да ће Немачка остати искључена из Лиге Народа док се

не буде ослободила милитаризма. И када се то буде десило, Немачкој ће се отворити ватра. Лебе, говорећи о остварењу Лиге, предлаже да се у Версаљу образује једна савезничка комисија за проучавање Лиге Народа, комисија, која би уз савезнички ратни савет била једна врста малог савезничког парламента, који би био клица Лиге Народа.
КАД НЕМАЧКА СУДИ
—
Амстердам. — »Еко де Белжике« јавља за врло озбиљне нереде, који су избили прошлог четвртка у Брислу. Сељаци су одбили да предаду немачким официрима намирнице, протестујући најенергичније противу варварских мера Немаца који хоће да уморе главу један народ без одбране. Немци су употребили трупе које су отвориле ватру на народ; пет Белгијанаца је убијено, а тринајест рањено.
Због овог насиља и драконске казне, целокупно грађанство Брисела протествовало је.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Париз. — Напад, који смо извршили прошлог петка у јутру између шуме Сенека и шуме Арнер Кур, био је нарочито сјајан.
Напад је био на фронту од 7 километара; циљ је био да се заузму ивице платоа Буврел, које Немци држе већ од краја марта, као и део Авра између Мореја и Роаја куда пролази железничка пруга Париз—Амиен. После кратке али крајње жестоке артиљеријске припреме, наше су трупе напале у 7 и по сати.
У 8 сати и пет минута

Кастел је био у нашим рукама, затим мајур Аншен. У 10 и по сати задатак је био потпуно завршен.
Постигли смо све објективе и преко тога наше је напредовање на неким тачкама прешло 2 километра. Заплењени материјал није још пребројан, а број заробљеника прелази 500.
Париз. — На крају првога дана офанзиве француски су листови врло оптимистички расположени и констатују да ова нова страшна борба до сада иде у корист Савезника. Овај

ФЕЛТОН

ПРИЧА

Али она није хтела њебоје до такога степена, да се чинио свежим.
На целом свету није било таквог жезла. Тада принц у очајању преломи своје жезло по пола, — и опет настаде чудо. Свака половина жезла тренутно је израсла и на сломљеној појавио се такав исти окамељени цветак.
И она је опет била задовољна неко време, но трећег дана хтела је имати хермелинов плашт, сличан његовом, — четвртог дана ципеле сличне његовим, — петог дана, такав исти појас, као у њега.
И чаробном силом љубави, испуњавали се сви њени каприци.

На послетку она зажели имати таку исту харфу, као његова. — Ти певаш на тој харфи о својој срећи, мојој красоти и ласкањима, — говорила му она. — Ја тако исто хоћу да певам о својој љубави према теби.
— Узми све, но само ми остави харфу, умољавао је принц. Таке харфе нема више у целој васељени.
Али она капризно одговори:
— Не, ја хоћу таку харфу као твоја.
Он није смео говорити о харфи то, што јој је говорио о другим својим драгоценостима: све је могао жртвовати за њу, осим те харфе.
А она је капризно скупила обрве и непрестано понављала:
— Ја нећу ништа осим харфе, осим харфе, слично твојој!

Узми моје царство, сва богатства, која су закључана у недрима моје земље и на њој.
— Харфу, таку харфу као твоја!
— Све цвеће, све птице и зверад! Они ће ти бити покорни. Ја ћу научити валове и ветар, да ти певају химне у мом царству. И мој народ биће твој роб!
— Не, ја хоћу само харфу, сличну твојој! Мени ништа, ништа не треба осим такве харфе!
Тада он у невероватном очајању погледа на њу последњи пут.
И од жалости и муке, бади јој харфу под ноге, и струне зазвучаше — као вапај, као стезање очајног прекора; зазвучаше и прекинуше се и харфа се разлети у ситне комадиће и никаква сила љубави није могла створити другу таку харфу.

И чим се харфа разбила, принц се претвори у обичног просјака и светло његово царство, — расија се као дим: нестале и круне с бесценим бриљантом и чаробног жезла и хермелиновог плашта и дивног појаса. Круна се претвори у тринов венац, жезло у штап пустињака, плашт у просјачку торбу, а појас у уље, које му се обавијало око тела. А на ногама, место златних ципела, зазвонише челични окуви.
Његова се љубавница тако уплашила, да је побегла од њега.
Тада он истргне из груди своје пламено срце и баца га за њом:
— Заборавила си заискрати од мене још једну драгоценост. Узми!
И паде мртав.
Али се срце није додирнуло земље. Као танак ме-

сец, оно засија у тај тренутак на небу. Само једна његова искра догнала је бегуницу и унашла је и у огњеном вихору подигла у вис; тако је она осуђена, да поред месеца светли до века.
Он замукне на минут и полушалајиво прибави:
— Ето они сијају од тог времена над земљом, увек близу, но никад заједно.
Она се мало одстрани од њега и љубопитљиво му погледа у очи.
— Ја не разумем, шта си хтео рећи том причом?
— Ништа. Ти добро знаш, да ја не састављам приче раније. Што ми у главу дође, то и приповедам, и често, почињући причу, не знам, чиме ћу је завршити.
— Ипак, све су твоје приче биле тако радосне и светле за мене, а та ми је прича пала на срце као те-

